

เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง โคลงสี่สุภาพ
วิชา ท๒๓๑๐๒ ภาษาไทย ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
โรงเรียนทวิธาภิเศก

ชื่อ _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

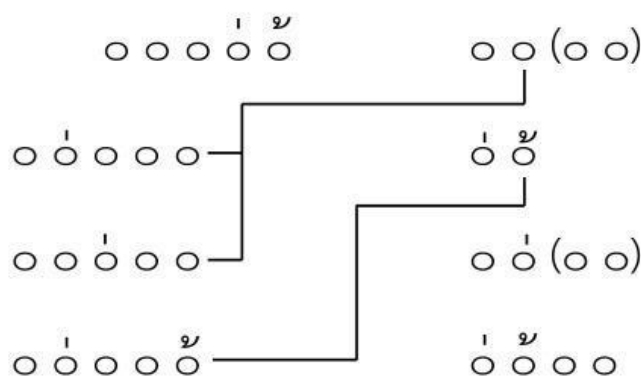
โคลงสี่สุภาพ

โคลงเป็นคำประพันธ์ไทยชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเด่นคือการบังคับรูปวรรณยุกต์ และบังคับสัมผัส โคลงที่เป็นที่นิยมมากที่สุดคือ โคลงสี่สุภาพ โดยโคลงสี่สุภาพปรากฏในวรรณคดีไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น วรรณคดีเรื่องแรกที่โคลงสี่สุภาพปรากฏในคำประพันธ์คือ มหาชาติคำหลวง

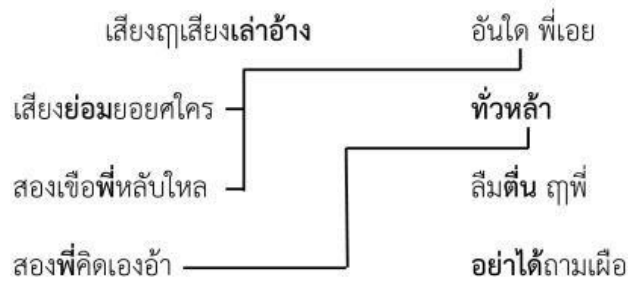
๑. ลักษณะของโคลงสี่สุภาพ

- ๑.๑ โคลงสี่สุภาพ ๑ บท มี ๔ บาทหรือ ๔ บรรทัด แต่ละบาทมี ๒ วรรค
- ๑.๒ วรรคหน้าในแต่ละบาทมี ๕ คำ วรรคมี ๒ คำ ยกเว้นวรรคสุดท้ายในบาทที่มี ๔ คำ
- ๑.๓ วรรคหลังของบาทที่ ๑ และบาทที่ ๓ อาจมีคำสร้อยได้อีก ๒ คำ
- ๑.๔ บังคับจำนวนคำ และบังคับสัมผัส
- ๑.๕ บังคับคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก ๗ แห่ง และรูปวรรณยุกต์โท ๔ แห่ง
- ๑.๖ ตำแหน่งคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกสามารถใช้คำตายแทนได้

๒. แผนผังแสดงฉันทลักษณ์ของโคลงสี่สุภาพ

๓. ตัวอย่างคำประพันธ์

ลิลิตพระลอ

๔. ข้อควรรู้เกี่ยวกับโคลงสี่สุภาพ

๔.๑ ตำแหน่งคำบังคับรูปวรรณยุกต์เอกโทในบาทที่หนึ่งสามารถสลับตำแหน่งได้ เช่น

นกลน้อยชนน้อยแต่	พอดัว
รังแตงจุมเฝั้ว	อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหวั	ไฟเพ็ด
ทำแต่พอดัวไซรั	อย่าให้คนหยัน

โคลงโลกนิติ

๔.๒ สามารถเปลี่ยนแปลงรูปคำที่มีเสียงเหมือนกันเพื่อให้ตรงกับตำแหน่งที่บังคับรูปวรรณยุกต์ได้

๑) ตำแหน่งที่เปลี่ยนคำรูปโทให้เป็นรูปเอก เรียกว่า เอกโทษ

๒) ตำแหน่งที่เปลี่ยนคำรูปเอกให้เป็นรูปโท เรียกว่า โทโทษ

เช่น	กระจงกระจิตหน้า	เอ็นดู
	เดินร่อยเรียงามตรู	กระจ้อย
	เหมือนกวางอย่างตาหุ	ตีนกิบ
	มีเคี้ยวขานน้อยช้อย	แนบข้างเคียงสอง

ภาพยี่ห้อโคลงประพาสธารทองแดง

แบบฝึกหัด

ตอนที่ ๑ เขียนแผนผังชั้นลักษณะของโคลงสี่สุภาพให้ถูกต้อง

ตอนที่ ๒ เติมคำประพันธ์ต่อไปนี้ให้สมบูรณ์และถูกต้องตามฉันทลักษณ์

ลำ มาก กบ ใจ ว่า ใน สมุทร จ้อย

รู้่น้อยว่า.....รู้

เริง.....

กล.....เกิดอยู่.....

สระ.....

ไปเห็นทะเลไกล

กลาง.....

ชม.....น้ำบ่อน้อย

มาก.....ลี้กเหลือ

กัด กร่อน จน แต่ เนื้อ ช้ำ ย่อม ผู้ บาบ

สนิมเหล็กเกิดแต่.....

ในตน

กิน.....เนื้อเหล็ก.....

.....ขร้า

บาปเกิด.....ตนคน

เป็น.....

บาป.....ทำโทษ.....

ใส่.....บาปเอง

ตอนที่ ๓ เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. คำในข้อใดควรเติมลงในช่องว่างเพื่อให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และเนื้อความเหมาะสม

การฟังฟังครบถ้วน ข้อ.....
จิตตะใส่ใจตาม อรรถได้
ปุจฉา.....ข้อถาม ถ้วนถี่
ลิขิตเขียนไว้จดไว้ สี่.....ปราชญ์แล

ก. ความ ชัด ข้อ ข. สาม ชัด ประการ ค. งาม ชัด ถ้วน ง. ความ ชัด ซึ่ง

๒. ข้อใดผิดฉันทลักษณ์ของโคลงสี่สุภาพบาทที่ ๑

ก. วันเพ็ญจันทร์แจ่มหล้า เรืองรอง ข. ตะวันสาดแสงส่องฟ้า ยามอรุณ
ค. แสงใดในโลกสู้ ปัญญา ได้ฤ ง. ยามฝนตกฟ้าร้อง ครวญคราง

๓. โคลงสี่สุภาพบาทใดผิดฉันทลักษณ์

ก. ปัญญามีค่าล้ำ โลกา ข. จงเร่งเรียนวิชา เชิดไว้
ค. ความรู้นั้นดีตรา กำหนด ง. คนซึ่งเรียนยอมได้ สิ่งล้ำปวงชน

๔. คำประพันธ์ต่อไปนี้ไม่มีลักษณะข้อใด

กระจงกระจิตหน้า เอ็นดู
เดินร่อยเรียงงามตรู กระจ้อย
เหมือนกวางอย่างตาหู ดินกับ
มีเคียวขวาน้อยซ้อย แนบข้างเคียงสอง

ก. คำเอกโทษ ข. คำโทโทษ ค. คำตายแทนคำเอก ง. คำเอกโทสลับกัน

๕. คำประพันธ์ต่อไปนี้มีคำโทโทษกี่คำ

ห้วงหลิงหลิงหลิง ลางลิง
ลางลิงหลิงหลิง หลอกชู
ลิงไต่กระไดลิง ลิงหม่
ลิงโลกฉวยชมผู้ ฉีกคว่ำประสาสิง

ก. ๑ คำ ข. ๒ คำ ค. ๓ คำ ง. ๔ คำ

๖. ข้อใดเรียงลำดับของคำประพันธ์ต่อไปนี้ได้ถูกต้อง

๑) ชอบผิดคิดเห็นแน่น ไม่ยังเสียความ
๒) ปางเมื่อยังไกรธา ชุ่นแค้น
๓) สามารถอาจห้ามงด วาจา ตนเฮย
๔) หยุดคิดพิจารณา แพ้ชนะ ก่อนนา

ก. ๑ - ๒ - ๓ - ๔ ข. ๒ - ๓ - ๔ - ๑ ค. ๓ - ๒ - ๔ - ๑ ง. ๔ - ๑ - ๓ - ๒